

Hof van Beroep te Gent, arrest van 10 november 2003

Vervoersovereenkomst – Aansprakelijkheid vervoerder dan wel afzender – Toepasselijk recht – Artikelen 17.1 en 17.4.c CMR-verdrag – Remmanoeuvre is een normaal risico van het wegvervoer – Slechte belading/stuwing door de vervoerder is oorzaak van de schade – Verjaring – Toepasselijk recht – Artikelen 32.1.a en 32.2 CMR-verdrag – Het toezenden van een factuur aan de vervoerder houdende de tegenwaarde van de verloren gegane goederen is een schriftelijke vordering in de zin van artikel 32.2 CMR-verdrag en schorst de verjaringstermijn

Contrat de transport – Responsabilité du transporteur ou de l'expéditeur – Droit applicable – Articles 17.1 et 17.4.c de la Convention C.M.R. – Une manoeuvre de frein est un risque normal à s'attendre au transport par route – Mauvais chargement/arrimage par le transporteur est la cause du dommage – Prescription – Droit applicable – Articles 32.1.a et 32.2 de la Convention C.M.R. – L'envoi au transporteur d'une facture pour la contre-valeur de la marchandise perdue est une réclamation écrite qui suspend la prescription au sens de l'article 32.2 de la Convention C.M.R.

in de zaak van :

(Appellante), hebbende als raadsman mr. Lino Verbeke, advocaat te 8200 Brugge, Diksmuidse Heerweg 126,

tegen

(geïntimeerde), hebbende als raadslieden mr. Herman Boedts en mr. Frank Seys, advocaten te 8970 Poperinge, Burgemeester Bertenplein 31,

velt het Hof volgend arrest :

1. Partijen werden gehoord ter openbare terechtzitting van 13 oktober 2003 in hun middelen en conclusies, alsook werden de stukken ingezien.

Bij verzoekschrift, neergelegd op 18 maart 2002 ter griffie van het Hof, heeft (appellante) tijdig en regelmatig naar vorm hoger beroep ingesteld tegen het vonnis d.d. 12 december 2001, op tegenspraak gewezen door de Vijfde Kamer van de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk (AR 3358/2000).

Feiten en procedure in eerste aanleg

2. Op 29-30 april 1999 vond er onder dekking van C.M.R.-vrachtbrief nr. 3229151 een internationaal wegtransport plaats van Basse-Indre in Frankrijk (afzender: SOLLAC) naar kaai 702 in Antwerpen (bestemming: SATEM) van een lading van 12 pakken staalplaten met een totaal (bruto)gewicht van 23.292 kg.

Dit transport werd uitgevoerd door (appellante) in onderaanneming van (geïntimeerde), die op haar beurt instructies had ontvangen vanwege Giraud Transit Multimondial. Ingevolge een noodstop van de chauffeur ter hoogte van de Noorderlaan te Antwerpen, verschoof de lading staalplaten over de vlakke trailervloer naar de stuurhut, met schade tot gevolg.

De afzender Sollac stelde de vervoerder aansprakelijk en liet (via Giraud) een schadevergoeding van 72.867,74 FF doorfactureren aan (geïntimeerde), die op haar beurt op 28 juli 1999 factuur F.993209 voor 448.120 BEF overmaakte aan (appellante). Er werd aangifte van het schadegeval gedaan aan de resp. verzekeraars.

Op 25 februari 2000 compenseerde (geïntimeerde) deze schadefactuur met 4 vrachtfacturen van (appellante), verschuldigd ingevolge andere vervoersprestaties. Ze betaalde een bedrag van 31.899 BEF onder vermelding "46/47/48/49 min onze F.993209".

Bij dagvaarding, betekend d.d. 14 september 2000, vorderde (appellante) uit hoofde van haar vervoersprestaties, betaling lastens (geïntimeerde) van 574.034 BEF, méér 12% conventionele rente vanaf resp. 22/11/99 op 117.975 BEF, 29/11/99 op 123.371 BEF, 06/12/99 op 121.303 BEF en 13/12/99 op 117.370 BEF tot 14/09/2000, méér de gerechtelijke rente, méér de kosten.

Bij besluiten, neergelegd d.d. 16 augustus 2001, herleidde eiseres haar vordering als volgt: de hoofdsom tot 448.120 BEF (= 11.108,60 EUR), het conventioneel schadebeding tot 44.812 BEF (= 1.110,86 EUR) en de conventionele rente tot 42.955 BEF (= 1.064,83 EUR).

Subsidiar aan haar verweer omtrent deze hoofdeis, stelde (verweester) bij besluiten, neergelegd op 6 oktober 2000, een tegeneis in tot betaling van 448.120 BEF (= 11.108,60 EUR) uit hoofde van transportschade, méér de verwijlrente vanaf 28/07/99, méér de gerechtelijke rente, méér de gedingkosten.

Bij vonnis a quo d.d. 12 december 2001 beoordeelde de Eerste Rechter: (1) de hoofdeis als gegrond, behoudens de herleiding van de rentevoet van 12% naar 10% ; (2) de tegeneis als ontvankelijk en gegrond ; (3) dat gerechtelijke compensatie tussen beide vorderingen van toepassing is.

Procedure in hoger beroep

3. Het hoger beroep werd ingesteld door de oorspronkelijke eiseres. (Appellante) stelt dat:

- m.b.t. tot haar hoofdvordering, zij recht heeft op 12% conventionele rente ;
- de oorspronkelijke tegenvordering dient te worden afgewezen op grond van (1) verjaring ; (2) gebrek aan belang ; (3) art. 17,4°c CMR waarbij de aansprakelijkheid van de vervoerder moet worden ontheven voor een gebrekkige (professionele) stuwing van de staalplaten door de afzender SOLLAC.

(Geïntimeerde) stelt incidenteel hoger beroep in op basis van twee grieven:

(1) er gebeurde wettelijke compensatie tussen de wederzijdse vorderingen (vrachtgelden en goederenschade) ; (2) (appellante) kan geen toepassing vorderen van haar factuurvoorwaarden. Voor het overige vraagt geïntimeerde bevestiging van het vonnis a quo.

Beoordeling

- omtrent de oorspronkelijke hoofdvordering -

4. Het standpunt van (geïntimeerde) dat er wettelijke compensatie optrad tussen de aan (appellante) verschuldigde vrachtgelden én de door (geïntimeerde) bij factuur aangerekende schadevergoeding (stuk 9 (geïntimeerde)), kan door het Hof niet worden bijgetreden:

Het feit dat een factuur - opgemaakt voor het aanrekenen van schade-vergoeding i.v.m. de uitvoering van een transport - niet werd geprotesteerd, vormt géén bewijs omtrent dit schadegeval m.b.t. het bestaan van een contractuele fout, het bedrag van de schade en het causaal verband. Secundaire verbintenissen uit overeenkomst geven trouwens geen aanleiding tot het opmaken van facturen. Indien dergelijke factuur niet geprotesteerd werd, heeft dit niet de rechtsgevolgen bedoeld door art. 25 W. Kh.

Uit de stukken blijkt dat de schaderegelaar van (appellante) op 16/09/99 - nadat het expertiseverslag werd medegedeeld - aan Macif, schaderegelaar van Giraud, liet weten dat de schaderegeling tot betwisting zou aanleiding geven (stuk 8 (appellante)). Op 19/10/99 werd door deze schaderegelaar ook geprotesteerd tegen de compensatie door de verzekerden onderling (stuk 9 (appellante)).

Waar er aldus betwisting bestond omtrent de verantwoordelijkheid voor het schadegeval, was niet voldaan aan de vereiste tot wettelijke compensatie, nl. twee wederzijdse effen en opeisbare schuldvorderingen (art. 1291 B.W.).

5. Noch de vier door (appellante) gevorderde facturen nrs. 46, 47, 48 en 49 (stukken 1 tot 4 (appellante)), noch de algemene factuurvoorwaarden waarnaar op de voorzijde van deze facturen wordt verwezen (stuk 5 (appellante)), werden door (geïntimeerde) geprotesteerd.

De Eerste Rechter heeft inzake deze hoofdeis ten onrechte geoordeeld dat de aanrekening van een verwijlrente van 12% op jaarbasis, in samenloop met een verhogingsbeding van 10% als overdreven moet worden beschouwd. Conform de bestaande rechtspraak van de Hoven en Rechtbanken inzake conventionele rente en schadebeding, kunnen deze percentages als aanvaardbaar worden beschouwd.

De oorspronkelijke hoofdvordering was aldus integraal gegrond.

- omtrent de oorspronkelijke tegenvordering -

6. Het eerste middel welk (appellante) opwerpt m.b.t. de oorspronkelijke tegeneis, betreft de verjaring inzake CMR. Art. 32,1^o a CMR stelt dat de rechtsvordering, in geval van gedeeltelijk verlies, beschadiging of vertraging, verjaart na verloop van één jaar, te rekenen vanaf de dag waarop de goederen werden afgeleverd.

In casu gebeurde de levering op 30 april 1999 te Antwerpen. (Appellante) stelt dat door (geïntimeerde) slechts bij besluiten, neergelegd op 6 oktober 2000, een tegeneis tot het bekomen van schadevergoeding werd ingesteld.

Art. 32,2^o CMR stelt dat de verjaring geschorst wordt door een schriftelijke vordering lastens de vervoerder. Deze schorsing wordt opgeheven op de dag dat de vervoerder de vordering schriftelijk afwijst en de daarbij gevoegde stukken terugzendt.

Op 28 juli 1999 heeft (geïntimeerde) factuur F.993209 voor 448.120 BEF overgemaakt aan (appellante) uit hoofde van transportschade (stuk 9 (geïntimeerde)). De stukken tot staving van deze aanspraak waren erbij gevoegd (stukken 6-7 (geïntimeerde)).

“Het toezenden door de rechthebbende aan de vervoerder van een factuur, houdende de tegenwaarde van de verloren gegane goederen, is een schriftelijke vordering in de zin van artikel 32 lid 2 CMR en schorst regelmatig de loop van de verjaringstermijn.” (zie Frans PONET, De Overeenkomst van Internationaal Wegvervoer (CMR), European Transport Law 1979, blz. 363, nr. 707).

Op 28 juli 1999 werd de verjaring bijgevolg geschorst. (Appellante) bewijst niet dat zij deze vordering daarna t.o.v. (geïntimeerde) schriftelijk heeft afgewezen met terugzending der stukken, zoals formeel vereist door art. 32,2° CMR voor opheffing van de schorsing van de verjaring. Het middel van de verjaring faalt.

7. Ten onrechte stelt (appellante) dat (geïntimeerde) geen belang zou hebben bij het instellen van haar tegenvordering voor de goederenschade. (Geïntimeerde) bewijst nl. dat ze deze schade zelf heeft vergoed aan de hoofdvervoerder G. doordat deze laatste compensatie heeft toegepast bij de betaling van een aantal facturen aan (geïntimeerde). Zelf heeft G. de goederenbelanghebbende moeten vergoeden (zie stukken 4 tot 8, 16 tot 18 (geïntimeerde)).

8. Ingevolge het bruusk remmen door de chauffeur van (appellante), heeft er zich schade aan de lading voorgedaan, waarvan de bestemming uitdrukkelijk melding maakte op de vrachtbrief (stuk 3 (geïntimeerde)). Bij de bestemming werd een expertise uitgevoerd: het rapport AMACS (stuk 6 (appellante)/stuk 20 (geïntimeerde)).

Hierbij gaf de expert als oorzaak van de schade op: de gebrekkige vastzetting van de lading op de trailervloer. De staalplaten waren vastgezet met nylonspanbanden die de vervoerder had aangebracht. Volgens deze expert waren de spanbanden onvoldoende om te beletten dat de lading zou schuiven bij een noodstop (rapport, blz.5).

Nadat de goederen waren terugbezorgd aan de afzender rond 10 mei 1999, vond aldaar een tweede expertise plaats: het rapport d.d. 4 september 1999 van Yves PRESSENCE (stuk 7 (appellante)/stuk 21 (geïntimeerde)).

Deze expert raamde de schade op 77.867,74 FF. Hij was eveneens van oordeel dat de schade te wijten was aan een gebrekkige stuwning van de lading op de laadvloer. De pakken hadden moeten op de laadvloer vastgezet worden door rondom spieën te nagelen op de plankenvloer. De gebruikte riemen waren onvoldoende om te weerstaan aan een noodstop (rapport, blz. 6-7).

9. Het CMR-Verdrag bepaalt niet wie moet instaan voor de stuwning van de lading, zijnde het oordeelkundig plaatsen en stevig vastzetten van de goederen op de trailer. De aansprakelijkheden in dit verband worden beheerst door de artikelen 17.1 en 17.4c CMR.

Art. 17.1 CMR poneert als principe een vermoeden van aansprakelijkheid lastens de vervoerder in geval van beschadiging of verlies van de lading tussen inontvangstname en aflevering van de goederen.

Wil de vervoerder ontheven zijn van deze aansprakelijkheid conform art. 17.4c CMR, dan moet hij bewijzen dat de schade aan de lading het gevolg is van bijzondere gevaren eigen aan de behandeling, de lading en de stuwning van de goederen door de afzender.

Uit voormelde expertises is gebleken dat het gemis aan correcte stuwning van de pakken staalplaten de oorzaak was van het schuiven ervan n.a.v. een noodstop, met de betrokken schade als gevolg. (Appellante) kan in casu enkel ontheven worden van haar aansprakelijkheid voor de gebrekkige stuwning van de goederen, door te bewijzen dat de afzender aansprakelijk was voor deze stuwning. Ze slaagt géénszins in deze bewijslast:

Vooreerst heeft (appellante) als vervoerder zelf de platen vastgemaakt door middel van bij de trailer horende spanbanden en derhalve de stuwning uitgevoerd (rapport AMACS, blz. 5).

Uit de samenlezing van de artikelen 17.1 en 17.4c CMR vloeit het principe voort dat wie de stuwning uitvoert, daarvoor ook verantwoordelijk is en ervoor moet zorgen dat ze vervoersbestendig is (Gent, 19 januari 1999, E.T.L. 1999, 264 ; Gent, 14 september 1994, T.B.H. 1996, 515 e.v.).

“Wanneer de lading werd uitgevoerd door de afzender, terwijl de stuwning integendeel door de vervoerder werd verricht en vaststaat dat de schade uitsluitend te wijten is aan gebrekkige stuwning, dan is de vervoerder zelf aansprakelijk. Hij kan geen beroep doen op de bepaling van art. 17.4c CMR om zich te ontdoen van zijn verantwoordelijkheid op grond van de overweging dat de goederen door de afzender werden geladen.” (Frans PONET, o.c., blz. 266, nr. 526).

Verder stipuleert art. 5c van de bijzondere voorwaarden op de vrachtbrief, die bewijs levert van de overeenkomst tussen partijen, dat de vervoerder wordt vermoed de stuwning te hebben uitgevoerd (stuk 3 (geïntimeerde)), hetgeen in casu ook de facto gebeurde.

Dat de stuwning contractueel ten laste van de vervoerder was blijkt daaren-boven uit het feit dat de vervoerder bij vertrek een “attestation d'arrimage” (attest van stuwning) heeft ondertekend, waarbij hij verklaarde in te staan voor de stuwning van de goederen (zie verslag PRESENCE, blz. 3 bovenaan en het attest van stuwning in bijlage).

10. Het maken van een bruusk remmanoeuvre is een normaal risico van het wegvervoer en de stuwning moet tegen zulk normaal vervoersrisico bestand zijn. Het verschuiven van de goederen is een logisch gevolg van de slechte vastzetting van de goederen op de vrachtwagen.

Een vervoerder moet precies weten welke de risico's zijn van zijn vervoer en welke maatregelen hij als professioneel moet nemen. Vrachtwagenchauffeurs worden verondersteld over voldoende vakkennis te beschikken om na te gaan of het transport al dan niet veilig kan worden aangevat: o.a. het uitvoeren van of minstens het controleren van een correcte stuwning van de lading is een op hen wettelijk berustende verplichting ingevolge art. 45 van de Wegverkeerswet (Antwerpen, 13 december 1989, Eur. Vervoerrecht 1990, 319 ; Gent, 20 november 1985, T.B.H. 1987, 60 ; zie ook “De overeenkomst van internationaal wegvervoer - CMR - Overzicht van rechtspraak” 1986-1991, T.B.H. 1992, blz. 747).

11. Nergens blijkt dat de vervoerder bij de afzender tevergeefs zou hebben aangedrongen om aan hem materiaal (hamer, nagels, schroeven, spieën) ter beschikking te stellen. (Appellante) maakte geen enkel voorbehoud naar de afzender toe, voerde zelf de stuwning uit en vatte het transport aan met een niet vervoersbestendige lading.

Waar duidelijk blijkt dat de gebrekkige stuwning, door de vervoerder de facto uitgevoerd en waarvoor de vervoerder ook contractueel instond, de oorzaak was van het schuiven van de lading en de daaruit ontstane schade, is (appellante) gehouden tot betaling van de gevorderde schadevergoeding, waarvan het bedrag (448.120 BEF = 11.108,60 EUR) niet wordt betwist, vermeerderd met de vergoedende rente vanaf 28/07/99.

De door de Eerste Rechter gemaakte gerechtelijke compensatie tussen de oorspronkelijke hoofd- en tegenvordering, kan worden bijgetreden. De afrekening tussen partijen kan worden bevestigd, met dien verstande dat de conventionele rente ten voordele van (appellante) aan 12% per jaar mag worden gerekend i.p.v. 10%. Gelet op het slechts zéér beperkt gegrond zijn van het hoger beroep, worden de gedingkosten in hoger beroep ten laste van (appellante) gelegd.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken ;

Verklaart het principaal hoger beroep ontvankelijk en in beperkte mate gegrond ;

Verklaart het incidenteel hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond ;

Bevestigt het bestreden vonnis, mits deze wijziging dat de conventionele rente ten voordele van (appellante) mag gerekend worden aan 12% per jaar en niet moet herleid worden tot 10% per jaar ;

Veroordeelt ((appellante)) tot de gedingkosten, begroot i.h.v. (geïntimeerde) op 456,12 EUR rechtsplegingsvergoeding hoger beroep ;

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van het Hof van beroep te Gent, zevende kamer, recht doende in burgerlijke zaken op tien november tweeduizend en drie.

Aanwezig :

H. Debucquoy, raadsheer, waarnemend voorzitter,
F. Deschoolmeester en G. Vanderstichele, raadsheren,
A. Ferdinande, griffier.

